

Lägesbild och åtgärdsplan

För det brottsförebyggande arbetet i Knivsta kommun 2026–2028

Beslutsdatum: 2026-05-25
Giltighetstid: 2028-05-31

Innehållsförteckning

Inledning.....	4
Mål för det brottsförebyggande arbetet i kommunen.....	4
Disposition.....	5
Process för arbetet	5
Brottsutvecklingen nationellt	6
Underlag och triangulering av data	6
Underlag.....	6
Sociala faktorer och demografiska data.....	7
Risk och skyddsfaktorer.....	7
Risikfaktorer och skyddsfaktorer i Knivsta kommun.....	9
Risikfaktorer	9
Andelen samhällsplacerade barn i kommunen.....	9
Knivstas geografiska placering.....	9
Antalet barn och unga i kommunen	10
Kränkingsanmälningar i skolan.....	10
Skyddsfaktorer	10
Utbildningsnivå.....	10
Skolnärvaro.....	10
Inkomstnivå.....	10
Ekonomisk standard	11
Sysselsättningsgrad	12
Låg förekomst av skadligt bruk och beroende	12
Möjligheter till en meningsfull fritid.....	13
Trygghet och säkerhet	13

Trygghet.....	13
Slutsats	15
Säkerhet.....	15
Brottsligheten i kommunen, dess omfattning och konsekvenser	15
Anmälda brott totalt.....	16
Brottskategorier med störst minskning i kommunen.....	16
Stöld – och tillgreppsbrott.....	16
Skadegörelsebrott.....	17
Bostadsinbrott.....	18
Brottskategorier med störst ökning i kommunen	18
Bedrägeribrott.....	18
VINR (våld i nära relationer).....	19
Trafikbrott och motorburen problematik	20
Narkotikabrott.....	21
Brottskategorier med behov av ytterligare analys.....	22
Välfärdsbrott	22
Skadegörelsebrott.....	22
Slutsats	23
Åtgärdsplan brottsförebyggande arbete 2026–2028	24

Inledning

Enligt lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete är kommuner skyldiga att upprätta en lägesbild över brottsligheten inom sitt geografiska område. Lägesbilden ska innehålla en kartläggning av brottsligheten, dess omfattning och konsekvenser samt en analys av det som framkommer. Med lägesbilden som underlag ska kommuner besluta om en plan för vilka åtgärder som ska vidtas för att förebygga brott. Lägesbilden och åtgärdsplanen ska följas upp och revideras senast vartannat år. Knivsta kommuns lägesbild år 2024–2026 visade att Knivsta, enligt en sammanställning och analys av insamlade underlag kopplat till brottslighet och upplevd trygghet, är en trygg och säker kommun med förhållandevis låg brottslighet. I maj 2024 fattade kommunstyrelsen i Knivsta kommun beslut om en åtgärdsplan för det brottsförebyggande arbetet. Det brottsförebyggande arbetet ska enligt gällande åtgärdsplan utgå från tidiga signaler och tidiga insatser, och en stark samverkan mellan förskola, skola, socialtjänst, fritid och andra relevanta aktörer.

Åtgärdsplanen innehöll två punkter:

- Skapa en systematik kring – och utveckla det förebyggande arbetet avseende klotter, som är en typ av skadegörelsebrott.
- Fortsätta att utveckla kommunens befintliga struktur för brottsförebyggande arbete.

Åtgärdsplanen för det brottsförebyggande arbetet för 2024–2026 har följts upp och redovisas separat.¹

Utöver lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete styrs kommunens arbete inom området även av bland annat Socialtjänstlagen (2025:400) och det femte kapitlet i skollagen (2010:800).

Mål för det brottsförebyggande arbetet i kommunen

Det brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbetet syftar till att bibehålla Knivsta som den trygga och säkra kommun den är idag. Kommunens mål och budget 2026 samt planeringsramar 2027–2029² beskriver det trygghetsfrämjande arbetet i kommunen på följande sätt:

”För att öka både tryggheten och trivsamheten i centrala Knivsta sätter vi stor vikt vid att jobba aktivt med våra offentliga miljöer, liksom med tidiga insatser och förebyggande arbete. Trygghetsaspekter ska genomgående beaktas i alla processer och beslut. Målet är att Knivsta ska bli Sveriges tryggaste kommun med lägst brottslighet”.

Det brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbetet utgår även från den samverkansöverenskommelse som Knivsta kommun har tillsammans med Polisen.

¹ KS-2026/281

²

<https://knivsta.se/download/18.112e48ae1984f5c472d59762/1753862485362/M%C3%A5l%20och%20budget%202026%20Knivsta%20kommun.pdf>

³ Samverkansöverenskommelsen sträcker sig mellan 2022 – 2026, och innehåller gemensamma mål för det brottsförebyggande och trygghetsfrämjande arbetet, vilka följs upp regelbundet.

Knivsta kommun utgår från den definition av säkerhet och trygghet där *säkerhet* ses som den faktiska risken att utsättas för brott och ordningsstörningar, medan *trygghet* ses som individens upplevelse av säkerheten/risken. Individens upplevelse av säkerhet kan bland annat bero på rädslan/oron att utsättas för brott och ordningsstörningar. Rädslan/oron att utsättas för brott och ordningsstörningar bygger i sin tur på en känsla av kontroll, tillit till samhället och till andra människor samt en tro på sin egen förmåga att förhindra brott och hantera eventuella konsekvenser av att utsättas. ⁴ Trygghet kan även kopplas till tidigare individuella erfarenheter, mediernas framställan av brottslighet och trygghet, strukturella förhållanden samt stereotypa uppfattningar om vem och vilka som utsätts för brott - vilket inte behöver spegla den faktiska risken för att utsättas.

Disposition

Lägesbilden består av en sammanställning av flertalet insamlade underlag, och är indelad i en mer förebyggande, och en mer reaktiv del. I den förebyggande delen lyfts och analyseras underlag som består av demografiska och sociala faktorer, indelade i risk – och skyddsfaktorer som kan påverka säkerhet och trygghet.

I den reaktiva delen lyfts och analyseras underlag som innehåller data och indikatorer för säkerhet och trygghet. Framför allt fokuserar lägesbilden på de brottskategorier med minst respektive störst ökning, samt de som bedöms kunna få störst konsekvenser. För varje brottskategori följer kartläggning, en analys och slutsats. Slutsatsen innehåller en bedömning kring om ordinarie arbete är tillräckligt för att omhänderta det som framkommer, eller om det behöver hanteras som en åtgärd i åtgärdsplanen för 2026–2028. I slutet av dokumentet följer sedan åtgärdsplanen för 2026 – 2028.

Process för arbetet

Det brottsförebyggande arbetet ska enligt lag 2023:196 vara kunskapsbaserat. Det innebär att brottsförebyggande åtgärder planeras, genomförs och utvärderas systematiskt utifrån evidens, beprövad erfarenhet och analys av lokala problem. Arbetet ska bygga på en strukturerad process för att förstå orsakerna till brottslighet, snarare än att enbart reagera på symtom. Arbetet med att uppdatera lägesbilden och revidera åtgärdsplanen har förankrats i kommunens organisation genom att det kontinuerligt har lyfts och stämts av i relevanta forum, som i det strategiska rådet för brottsförebyggande frågor (SRB), inom SSPF-samverkan samt i kommundirektörens ledningsgrupp (KD-LG).

³ KS-2022/683

⁴ <https://tryggaresverige.org/>

Brottsutvecklingen nationellt

Brottsförebyggande rådet (Brå) har sammanställt en rapport med en analys över hur olika brottskategorier har utvecklats under en längre tidsperiod, från 2006 – 2024, men även för de senaste åren.⁵ För den längre tidsperioden 2006–2024 ses i rapporten att stölder mot hushåll och grov misshandel har minskat medan bedrägerier har ökat kraftigt. Bilstölder har minskat kraftigt, med 85 procent, under tidsperioden.

De senaste åren har andelen som utsätts för brott enligt rapporten totalt sett minskat. Utvecklingen har dock varierat bland de olika brottskategorier och brottstyper som studerats. Under 2020-talet har flera av de brott som riktas mot enskild person, bland annat misshandel, rån och sexualbrott, minskat efter en ökning under 2010-talet. Även egendomsbrott mot hushåll, där bland annat bostadsinbrott, cykelstöld och bilstöld ingår, har minskat under perioden.

Underlag och triangulering av data

Ett flertal underlag har använts för att sammanställa den övergripande lägesbilden avseende brottslighet och trygghet för Knivsta kommun 2026 – 2028. Huvudsakligen från kommunala verksamheter men underlag har även hämtats in från aktörer utanför kommunen. Användningen av flertalet underlag som källor ger en nyanserad och faktabaserad lägesbild. Triangulering av olika typer av underlag är viktigt för att få en så heltäckande och verklighetstrogen lägesbild som möjligt.

Underlag

Nedan följer exempel på underlag som använts för att sammanställa lägesbilden.

Brottsstatistik

Brottslighetens nivå och utveckling samt i den mån det funnits även brottslighetens struktur och uppgifter om gärningspersoner karaktäristika, dvs. information om exempelvis kön, ålder på brottsutsatta och gärningspersoner, vilka geografiska platser i kommunen som ofta utsätts, vilka dagar och tider osv. Statistik avseende antal anmälda brott per 100 000 invånare, och antalet anmälda brott har studerats. I den mån det varit möjligt har statistiken för Knivsta jämförts med hela landet och med Uppsala län.

Anmälningsbenägenheten kan variera mellan olika brottskategorier och brottstyper vilket kan ge olika stora nivåer av mörkertal. Anmälda brott är därmed inte en direkt avspiegling av faktiskt inträffad brottslighet. Statistik om anmälda brott har huvudsakligen inhämtats från Brås nationella databas över officiell kriminalstatistik. Vissa uppgifter har inhämtats från kommunens systemverktyg

⁵ Brottsutvecklingen i Sverige 2006–2024, Brå. [Brottsutvecklingen i Sverige 2006–2024 | Brå - Brottsförebyggande rådet](#)

för brottsförebyggande arbete, EMBRACE, framför allt för att få en bättre bild över brottslighetens struktur och gärningspersoners karaktäristika.

Sociala faktorer

Underlag om skolnärvaro, orosanmälningar gällande barn, andelen barn som når betygskriterier i årskurs 9, kränkingsanmälningar, uppgifter om förekomst av skadligt bruk och beroende och våld i nära relation i kommunen.

Demografiska data

Underlag om medel och medianinkomst, sysselsättningsgrad och uppgifter om ekonomisk standard.

Trygghet

Polisens trygghetsenkät (genom Origo Group), Nationella trygghetsundersökningen (NTU), SCB:s medborgarundersökning, Knivstas skolors egen trygghetsenkät, uppgift från kommunens näringslivsenhet om upplevd trygghet hos det lokala näringslivet, Jämförelser trygghet och säkerhet (Sveriges kommuner och regioner och Myndigheten för civilt försvar), resultat från trygghetsvandringar och trygghetsfrämjande aktiviteter, Liv och hälsa ung.

Kostnader för skadegörelse

Kommunfastigheters redovisade kostnader för skadegörelse, för åren 2024 och 2025.

Självrapporterad utsatthet för brott

Nationella trygghetsundersökningen (NTU), SCB:s medborgarundersökning, Polisens trygghetsmätning.

Det veckovisa lägesbilsarbetet

Underlaget innefattar händelser kopplat till brott och trygghet som rapporterats in från verksamheter inom och utanför kommunen varje vecka.

Övriga underlag

Statistik från Brottsofferjouren, Uppgifter och data från Kolada, särskild statistik och data från polismyndigheten.

Sociala faktorer och demografiska data

Risk och skyddsfaktorer

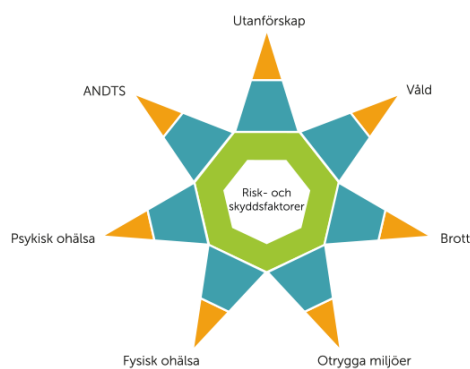
Ingen enskild förklaringsmodell kan helt redogöra för uppkomsten av normbrytande beteende.⁶ Oftast innebär normbrytande beteende brottsliga och kriminella handlingar men definitionen omfattar även beteenden som inte är formella lagöverträdelser utan snarare allvarliga regel- eller normbrott. Eftersom

⁶ Normbrytande beteende innebär inom brottsförebyggande arbete att en individ bryter mot samhällets lagar och sociala regler. Detta omfattar en bred variation av handlingar, från lindriga förseelser som skolka till allvarliga brott som våld.

orsakssamband kring mänskliga handlingar är svårastställda, bör fenomenet betraktas som ett resultat av samverkande faktorer snarare än isolerade orsaker. För att motverka normbrytande beteende och kriminalitet är det viktigt att arbeta med risk- och skyddsfaktorer. De kan hjälpa till för att förstå och förklara varför barn och unga utvecklar ett normbrytande beteende, och att de eventuellt begår brott. Risk- och skyddsfaktorer finns både i barnets uppväxtvillkor, sociala miljöer och samhälleliga sammanhang.⁷

Exempel på riskfaktorer är befintligt normbrytande beteende (en av de absolut starkaste riskfaktorerna för att fortsätta med normbrytande beteende även i framtiden). Det kan exempelvis handla om alkohol – eller droganvändning, problematiska kamratrelationer, föräldrars egna svårigheter, svårigheter i föräldrabarnrelationen, nedstämdhet eller självskadande beteende, bristande språkliga förmågor eller skolprestationer, överaktivitet, impulsivitet och koncentrationssvårigheter samt föräldrars svårigheter med uppfostringsstrategier. Risken för normbrytande beteende kan även öka hos unga som växer upp med kriminalitet i närområdet eller i områden med svagt socialt stöd och bristande tillgång till samhällsservice.

Exempel på skyddsfaktorer är positiv skolanknytning och prestationer, positiva umgängen och aktiviteter hos individen, föräldrars ork, engagemang och stöd, föräldrars medvetenhet och motivation samt positiva attityder och uppfostringsstrategier liksom positiva förhållningssätt och problemlösningar hos individen. Familjens socioekonomiska status (föräldrars utbildningsnivå och ekonomi) är i forskning kopplat till risk för normbrytande beteende; ju lägre socioekonomisk status i familjen desto högre risk för normbrytande beteende. Låg socioekonomisk status innebär ofta arbetslöshet och svårigheter i föräldraskapet.⁸

Länsstyrelsen Uppsala län, Preventionsstjärnan.

⁷ <https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/barn-och-unga/barn-och-unga-som-begar-brott/risk--och-skyddsfaktorer-for-normbrytande-beteende/>

⁸ Andershed, A-K. & Andershed, H. (2019). Risk- och skyddsfaktorer för normbrytande beteende bland unga: Att använda teori och forskning i praktiken. I Barn och unga som begår brott eller riskerar att begå brott. Kunskapsstöd för socialtjänsten om att identifiera, utreda och bedöma behov.

I Uppsala län används preventionstjärnan för att illustrera hur närliggande förebyggande frågor är sammanlänkade genom gemensamma risk- och skyddsfaktorer. Att skadligt bruk och beroende, våld, kriminalitet, otrygga miljöer, utanförskap samt psykisk och fysisk ohälsa är samhällsproblem som i stor utsträckning kan förklaras av samma bakomliggande faktorer. Tidigt främjande och förebyggande arbete som påverkar dessa bakgrundsfaktorer kan därför få effekter på många problemområden samtidigt.⁹

Risk- och skyddsfaktorer finns inte enbart i relation till individen (social brottsprevention) utan även i relation till situation och plats (situationell brottsprevention). När underlag för sociala faktorer och demografiska data i Knivsta kommun presenteras kommer de att delas in utifrån risk – och skyddsfaktorer och inkludera både individperspektiv, och plats och situationsperspektiv.

Riskfaktorer och skyddsfaktorer i Knivsta kommun

Riskfaktorer

Andelen samhällsplacerade barn i kommunen

Knivsta kommun har många samhällsplacerade barn, i HVB-hem men även i familjehem. Barn i familjehem är oftast placerade av andra kommuner och barn i HVB-hem är i samtliga fall placerade av andra kommuner. Knivsta har en hög koncentration av HVB-hem i förhållande till kommunens storlek. Barn som är placerade på HVB-hem har ofta en bakgrund med kriminalitet, eller en situation där de har flera riskfaktorer för att hamna i kriminalitet. Samhällsplacerade barn och unga går i skolan i Knivsta kommun vilket också kan påverka skolmiljön.

Knivstas geografiska placering

Knivsta kommun är beläget mellan Uppsala och Stockholm som är storstäder med större utmaningar kring kriminalitet, framför allt organiserad brottslighet. Det kan finnas en risk för spridningseffekt dvs. att kriminell verksamhet, social oro och ekonomisk instabilitet sprider sig över kommungränserna. Det finns ett nära samarbete med Polisen och andra aktörer för att förhindra nyrekrytering av unga till organiserad brottslighet. I nuläget handlar det i Knivsta om ett fåtal fall, som har fångats upp.

Knivsta kommun är även en pendlarkommun, vilket gör att en stor del av befolkningen på dagtid, under arbetstid, befinner sig på annan ort för skola och arbete. Fler invånare pendlar ut från kommunen än som pendlar in. Detta kan bidra till ojämna flöden av social kontroll. Knivsta har även ett DeSO-område som

⁹ <https://www.lansstyrelsen.se/uppsala/samhalle/social-hallbarhet/prevention-ar-livsviktigt.html>

ligger där E4 löper igenom. Detta belastar kommunen avseende vissa brottskategorier för anmälda brott, framför allt narkotikabrott och trafikbrott.

Antalet barn och unga i kommunen

Knivsta kommun har en stor andel barn och unga i sin befolkning, 30 procent är under 20 år (i hela riket är siffran 23 procent). Det är få personer som begår sitt första brott som vuxna. Delaktighet i brott börjar vanligtvis under tonåren och ökar relativt snabbt under några år, för att sedan avta vid 18–20-årsåldern.¹⁰

Unga personer är i förhållande till sin andel av befolkningen överrepresenterade både som brottsoffer och som gärningspersoner. I kommunens veckovisa lägesbildaarbete ses ofta ungdomsrelaterade händelser som rapporteras in, kopplat till framför allt normbrytande beteende.

Kränkningsanmälningar i skolan

Antalet kränkningar har enligt statistiken ökat i skolorna i Knivsta över tid, och fortsatt öka 2025 jämfört med 2024. Pojkar i Knivsta utsätter oftast andra pojkar och det handlar oftast om fysiska eller verbala kränkningar. Enligt utbildningskontoret beror ökningen på att skolorna blivit bättre på att anmäla. Trenden över tid behöver fortsätta följas och analyseras.

Skyddsfaktorer

Utbildningsnivå

Det är fler elever i årskurs 9 i Knivsta kommun som uppnår betygskriterierna i alla ämnen än i riket, vilket är en trend som ses även över tid. Det gäller för både pojkar och flickor. Utbildningsnivån avseende eftergymnasial utbildning i kommunen är ungefär 52 procent, jämfört med 43 procent i riket.

Skolnärvaro

Skolfrånvaro i Knivsta kommun delas in i olika delar: god närvaro, problematisk närvaro, risk för problematisk skolfrånvaro, problematisk skolfrånvaro och kritisk problematisk skolfrånvaro. Antalet elever i riskzon för frånvaro har ökat något (dvs. elever som inte har väldigt hög frånvaro, men som ändå inte har stabil närvaro) men den totala höga frånvaron bland elever har minskat, vilket är en positiv utveckling. Detta kan förklaras med att resurser tillsatts för att arbeta med skolfrånvaro. Det är dock viktigt att fortsätta arbeta förebyggande med eleverna som befinner sig i riskzon.

Inkomstnivå

Knivsta kommun har högst medianinkomst, och högst disponibel inkomst per hushåll i Uppsala län. Ungefär 30 procent av invånare i Knivsta räknas in i kvartil

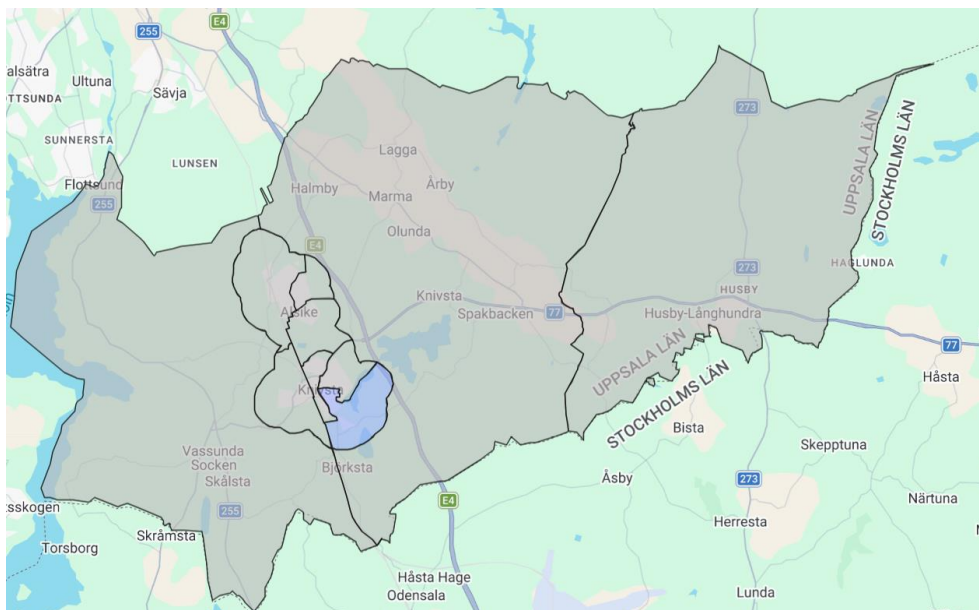
¹⁰ Brå, 2026. <https://bra.se/amnen/barn-och-ungas-brottslighet#:~:text=Vanligaste%20brotten%20bland%20unga%20misst%C3%A4nkta%20Andelen%20unga,mot%20person%2035%20%25%20St%C3%B6dbrott%2017%20%25>

4 avseende inkomst vilken enligt SCB är den högsta inkomstnivågruppen för disponibel inkomst hos hushåll i landet.

Ekonomisk standard

Låg ekonomisk standard innebär inte fattigdom, utan risk för fattigdom. Det definieras enligt SCB som en inkomst under 60 procent av medianinkomsten i Sverige. År 2024 hade 8 procent av invånarna totalt i Knivsta låg ekonomisk standard, jämfört med 13 procent i riket. En liten ökning ses 2024 jämfört med 2023 särskilt bland personer äldre än 65 år (ökning från 7 till 8 procent) och barn och unga 0–19 år (ökning från 8 till 10 procent). Trots den lilla ökningen är det över lag en låg ekonomisk utsatthet i kommunen.

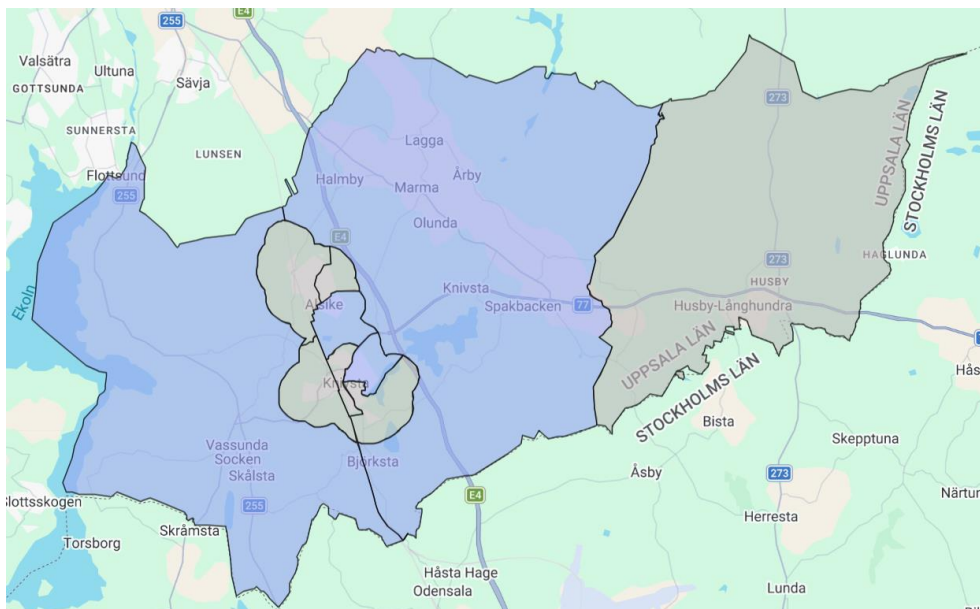
Rent geografiskt i kommunen ses 2024 lägst ekonomisk standard hos invånare i DeSO-området ¹¹ Knivsta södra och högst ekonomisk standard ses i Vassunda, Lagga Långhundra västra, Knivsta östra och Alsike södra. Knivsta har inget av Polisen definierat särskilt utsatt, eller utsatt område. ¹²

Källa EMBRACE. Bilden illustrerar det DeSO-område med störst andel invånare som har låg ekonomisk standard, dvs. Knivsta södra (16 procent med låg ekonomisk standard). Ljusblå färg innebär ett intervall mellan 10 – 25 procent.

¹¹ DeSO betyder Demografiskt statistikområde.

¹² Utsatta områden är geografiskt avgränsade platser med låg socioekonomisk status och där de kriminella har en stor inverkan på lokalsamhället.

Källa: EMBRACE. Bilden illustrerar de DeSO-områden med störst andel invånare som har hög ekonomisk standard, dvs Vassunda (13 procent), Lagga/Långhundra västra (11 procent), Knivsta östra (14 procent) och Alsike södra (13 procent).

Sysselsättningsgrad

Det är fler som har ett arbete i Knivsta kommun än i riket, vilket ses både för kvinnor och män samt hos utrikes födda invånare. Män har något högre sysselsättning än kvinnor både i Knivsta och i riket totalt sett.

Låg förekomst av skadligt bruk och beroende

Förekomst av skadligt bruk och beroende är en riskfaktor för brottslighet, men kan också ses som en skyddsfaktor. Detta exempelvis genom att lägre förekomst minskar risken för ohälsa och lidande för individen men också effekterna på samhället, exempelvis genom att minska risk för nyrekrytering till - och marknaden för gängkriminalitet samt att mängdbrottslighet minskar, då denna typ av brottslighet ofta finansierar skadligt bruk och beroende. I underlagen för självrapporterad utsatthet upplever få invånare i Knivsta att det finns problem med öppen narkotikahandel eller med personer som är påverkade av alkohol eller droger i kommunen eller i bostadsområdet. I riket är det betydligt fler som upplever problem med detta. Det finns ingen s.k. öppen drogscen¹³ i kommunen. När det gäller självrapporterat bruk av narkotika hos unga i Knivsta visar trenden över tid (sedan 2005) att majoriteten uppger att de aldrig har testat. För gruppen unga finns inget stort inflöde till kommunens socialtjänst avseende skadligt bruk och beroende. Generellt är alkoholberoende en mindre problematik hos de yngre personer socialtjänsten har kontakt med, jämfört med äldre. Volymerna av skadligt bruk och beroende i kommunen avseende ärenden hos socialtjänsten är totalt sett ganska små- på grund av kommunens storlek. Med det sagt har det

¹³ En geografisk bestående plats där bruk och försäljning av narkotika sker offentligt och uppfattas som problematisk av myndigheter eller allmänheten.

under de senaste åren varit en försiktigt ökande trend avseende inflöde inom behovskategorin, och institutionsplaceringar som insatsform.

Möjligheter till en meningsfull fritid

Knivsta kommun har ett aktivt och rikt föreningsliv. Fritids- och kulturkontoret har sedan många år ett föreningsliv med 28 idrottsföreningar. Under pandemin gick antalet deltagare ned något men därefter har trenden vänt och ökar återigen. Fritid och kulturkontoret i Knivsta når sedan oktober 2025 barn och unga i kommunen även genom den digitala verksamheten; en digital fritidsgård varje onsdagskväll. Hittills har detta varit en stor framgång med många deltagare.

Slutsats

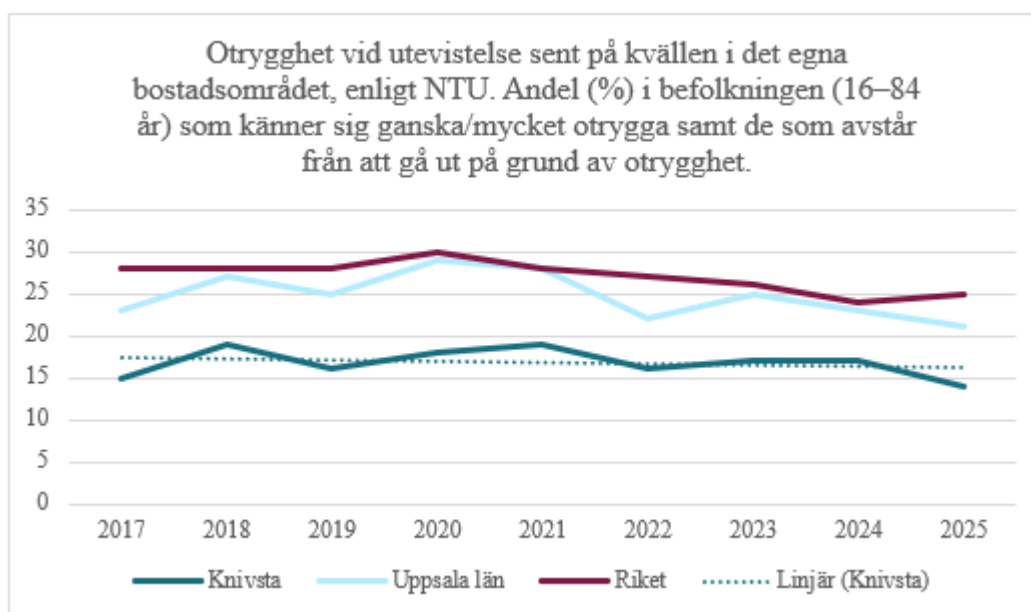
I Knivsta kommun ses fortsättningsvis flertalet skyddsfaktorer mot normbrytande beteende och kriminalitet även om riskfaktorer också finns. Inga större skillnader ses i kartläggningen jämfört med tidigare lägesbild och åtgärdsplan 2024–2026.

Trygghet och säkerhet

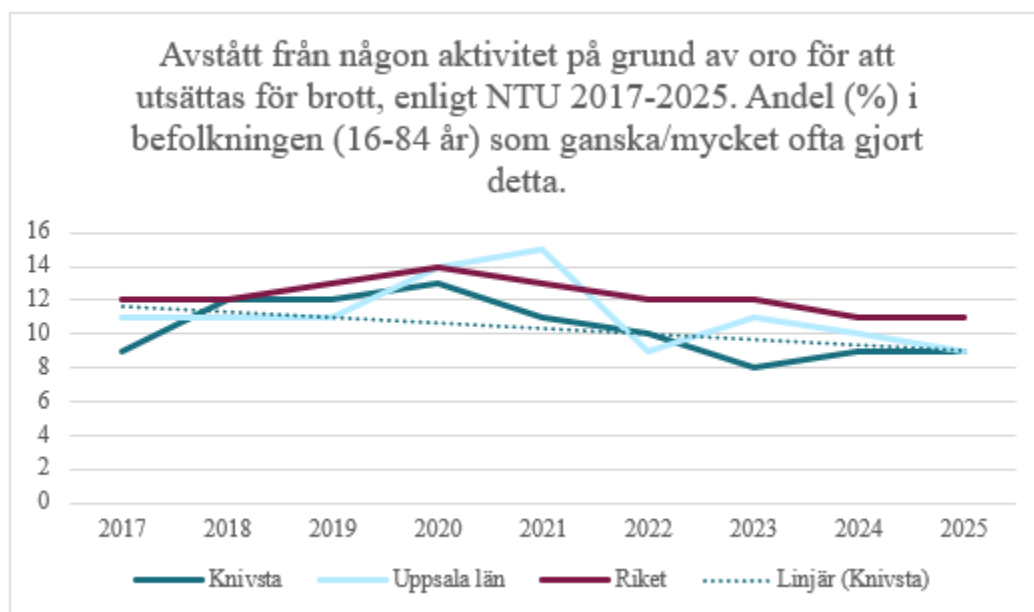
Trygghet

Enligt insamlade underlag är det fortsatt en mycket hög upplevd trygghet i Knivsta kommun, både hos unga och vuxna, hos elever i skolan i Knivsta och inom fritids och ungdomsverksamhet. Även näringslivet i Knivsta kommun upplever över lag hög trygghet.

Nedan följer några exempel från de insamlade underlagen kopplat till självrapporterad utsatthet.

Källa: Nationella trygghetsundersökningen, Brå. 2017–2025.

Källa: Nationella trygghetsundersökningen, Brå. 2017–2025.

- För frågan om otrygghet vid utevistelse sent på kvällen ligger det genomgående betydligt lägre än i länet och riket. Utvecklingen är relativt stabil över tid och visar en svagt nedåtgående trend, med den lägsta uppmätta nivån år 2025.
- Andelen som väljer annan väg eller färdssätt av oro för brott ökade fram till omkring 2020 men har därefter minskat. Nivåerna under tidsperioden ligger generellt under eller i nivå med riket men har vissa år varit högre jämfört med länet. Minskningen efter 2020 tyder på att oro som påverkar vardagsbeteenden har minskat.

I polisens trygghetsmätning (2022–2025) är det möjligt att göra filtreringar för kön, ålder, boendetyp samt om man bor i Knivsta/Alsike eller på landsbygden. Det underlaget fanns inte att tillgå i föregående lägesbild för 2024–2026. Resultatet visar ingen skillnad i trygghet oavsett var invånare bor, dvs. på landsbygd eller i Knivsta/Alsike. Resultatet visar även att kvinnor i Knivsta i större utsträckning än män känner sig otrygga när de åker buss eller tåg (14 procent av 301 svarande år 2022 jämfört med 16 procent av 275 svarande år 2025).

Gällande ålder var det åldersgruppen 16–29 år som kände sig mest otrygg, också i samband med att de åker buss eller tåg (23 procent av 53 svarande). Boende i hyresrätt (20 procent av 57 svarande) och bostadsrätt (18 procent av 71 svarande) kände sig mer otrygga än invånare som bor i villa eller radhus, även här i samband med att de åkte buss eller tåg.

Den gemensamma nämnaren för de olika grupperna är således resor i kollektivtrafiken. Det är viktigt att tolka dessa data med viss försiktighet, då det rör sig om små grupper av svarande. Det är också svårt att veta om den upplevda otryggheten handlar om färd med buss eller tåg i Knivsta kommun, eller på annan plats/ort. Undersökningar

nationellt har visat att kvinnor oftare känner sig mer otrygga på offentlig plats än män¹⁴ vilket skulle kunna utgöra en förklaring, men en djupare analys och fler underlag behövs för att kunna få en bredare bild.

Majoriteten av händelserna i det veckovisa lägesbilsarbetet relaterat till otrygghet berör ungdomar. Ofta har det rört sig om platser där motorburna ungdomar samlats vilket inneburit ordningsstörningar. Exempel på platser är Ängby Park, Circle K och Thunmansskolan. Detta har gjort att invånare känt sig otrygga och hört av sig till kommunen och trygghetsfrämjande insatser har genomförts.

Knivstabostäder har arbetat med trygghet genom förstärkt belysning på platser där de utifrån resultatet av sina boendeundersökningar sett ett behov.

I det trygghetsfrämjande arbetet beaktas inte bara trygghet i det offentliga rummet utan också trygghet i hus och hem, kopplat till exempelvis våld i nära relation vilket beaktas inom olika åtgärder och samverkansinsatser, där finns inte samma tillgång till underlag kopplat till upplevd trygghet.

Slutsats

Inga större skillnader ses i underlagen avseende trygghet jämfört med lägesbilden för brottslighet 2024–2026 och det som framkommer hanteras inom ordinarie verksamhet. I majoriteten av underlagen ses liknande mönster som vid föregående lägesbild, ofta har resultaten också förbättrats. Det som skulle kunna stärkas ytterligare är att undersöka möjligheten till fler underlag där trygghet för olika målgrupper undersöks och redovisas, exempelvis kvinnor jämfört med män men också fler målgrupper. Detta för att fördjupa kunskapen men också inkludera ett jämställdhets och jämlikhetsperspektiv.

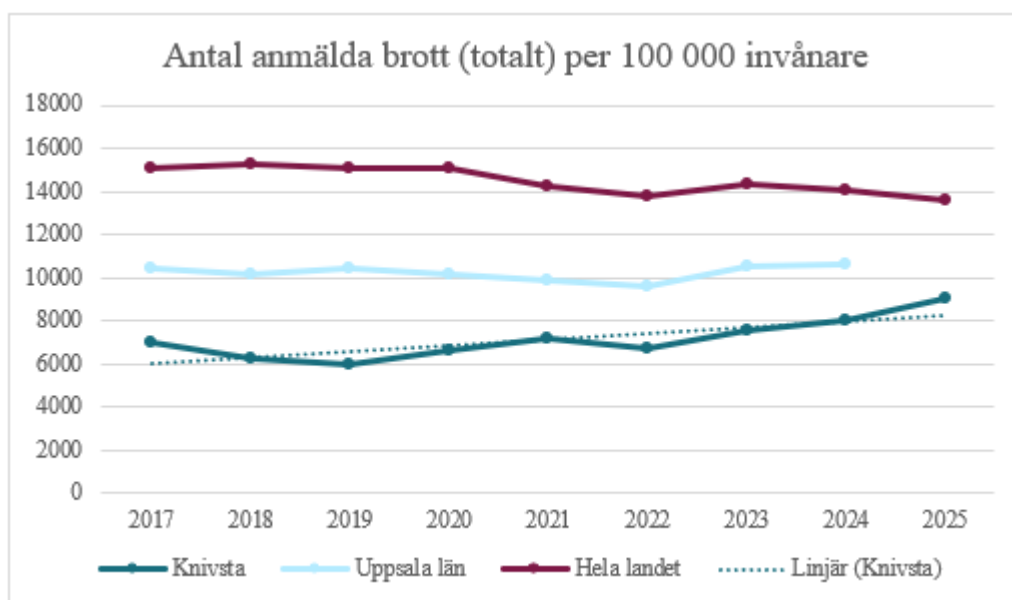
Säkerhet

Brottsligheten i kommunen, dess omfattning och konsekvenser

De brottskategorier och brottstyper som redovisas är antalet anmälda brott totalt, brottskategorier med störst minskning, brottskategorier med störst ökning samt de som bedömts ha störst konsekvenser.

¹⁴ Brå 2026.

Anmällda brott totalt

Anmällda brott i Knivsta kommun har ökat över en längre tidsperiod (2017 - 2025). Ökningen gäller både antal anmällda brott, från 1239 år 2017 till 1938 år 2025, och antal anmällda brott per 100 000 invånare, från 7003 år 2017 till 9029 år 2025. Knivsta kommun ligger över tid under länet och riket. I hela landet ses motsatt bild, en nedgång i antalet anmällda brott per 100 000 invånare över tid och mellan 2025 jämfört med 2024. Ökningen av anmällda brott i Knivsta kommun kan bero på flertalet faktorer, en av dem kan vara kommunens snabba befolkningstillväxt. Det kan också bero på att vissa brott, som narkotikabrott och trafikbrott, nästan bara upptäcks genom polisens eller myndigheters eget arbete. När Polisen gör fler riktade insatser i Knivsta kommer antalet anmälningar att öka i statistiken, vilket får det att se ut som att brottsligheten ökar när det egentligen kan vara anmälningsbenägenheten som ökar. Detsamma gäller bedrägeribrott, som inte är bundna till en fysisk plats utan bokförs där den som utsätts bor. Bedrägeribrotten ökar i hela landet, så också i Knivsta.

Brottskategorier med störst minskning i kommunen

Stöld – och tillgreppsbrott

Stöld och tillgreppsbrott består av flertalet olika typer av brott som var och en kan ha olika brottsutveckling, brottsnivå och struktur. Anmälningsbenägenheten varierar kraftigt beroende på typ av brott och vem som är brottsutsatt, men generellt är mörkertalet stort.

I Knivsta kommun har anmällda stöld och tillgreppsbrott minskat per 100 000 invånare från 2210 anmällda brott år 2017 till 1882 år 2025. En skillnad ses mellan *anmällda stöld – och tillgreppsbrott per 100 000 invånare* i kommunen och *antalet* anmällda stöld och tillgreppsbrott under samma tidsperiod, som i stället ökat från 364 till 404 anmällda brott. För antalet anmällda brott ses den största skillnaden 2025 jämfört med 2024. Diskrepansen i statistiken kan förklaras genom följande: Statistiken visar en ökning i det absoluta antalet anmällda stöldbrott mellan 2017 och 2025. Men efter justering för

befolkningstillväxt ses att stöldbrotten per 100 000 invånare har sjunkit. Det innebär att den individuella risken att utsättas för stöld tycks ha minskat, trots att den totala volymen anmälda brott är något högre. När andra underlag undersöks, som exempelvis den veckovisa lägesbilden ses en minskning av antalet inrapporterade stöld – och tillgreppsbrott.

Några förklaringar till den minskade risken att utsättas kan vara ökad digitalisering, bättre brottsförebyggande teknik och att människor förändrar sina levnadsvanor, vilket kan ge färre brottstillfällen. Ett exempel på det kan vara att när stöld – och tillgreppsbrott minskar ökar i stället annan brottslighet, så som exempelvis bedrägeribrott. En förklaring till ökat antal anmälda brott 2025 jämfört med 2024 kan vara en ökad anmälningsbenägenhet för brottskategorin. Den försiktigt ökande trenden avseende antalet anmälda brott behöver fortsätta följas och analyseras.

Skadegörelsebrott

Anmälda skadegörelsebrott per 100 000 invånare i Knivsta kommun har under 2017–2025 mer än halverats (från 808 till 396 brott). För antalet anmälda brott totalt har en minskning skett även där, över tid från 143 anmälda skadegörelsebrott 2017 till 85 år 2025. Knivsta kommun ligger lägre än både riket och länet över tid. Nationellt ses samma sjunkande trend.

Angående självrapporterad utsatthet för Knivsta kommun sågs i majoriteten av underlagen en upplevelse av få problem i bostadsområdet kopplat till skadegörelse eller klotter. I flera av underlagen sågs också en sjunkande trend och förbättrade resultat över tid. Viktigt att ha i åtanke vid tolkning av statistik för skadegörelse generellt är att stora mängder anmälda skadegörelsebrott ofta samlas och anmäls eller registreras vid ett och samma tillfälle, vilket innebär att vissa brott kan ha inträffat tidigare år och därmed ge svängningar i statistiken. Sedan i november 2023 har kommunen trygghetsvårdar som arbetar varje fredag och lördag kväll och under sommarmånaderna varje kväll. På de platser som de besöker utgör de ökad vuxennärvaro och social kontroll på delar av de tider och dagar där skadegörelse ofta inträffar. Detta kan ha en brottsförebyggande effekt och skulle kunna vara bidragande till ett minskat antal skadegörelsebrott. Det har även genomförts flertalet åtgärder i kommunen mellan 2024 och 2026 kopplat till nuvarande åtgärdsplan för brottsförebyggande arbete, där arbete i samverkan kring skadegörelsebrott (i form av klotter) är en punkt, detta kan ha haft en förebyggande effekt.

En stor del av skadegörelsebrotten begås ofta av unga. En förklaring till sjunkande trend i Knivsta, och nationellt, kan därför även vara det faktum att ungdomsbrottsligheten generellt har minskat från 1990-talet fram till 2022. I underlagen för Knivsta kommun framkommer, att när det omnämns, så är det ungdomar som genomfört skadegörelsen. Sammantaget tyder det på att minskningen som anmälningsstatistiken pekar på är reell. Det är dock svårt att dra helt säkra slutsatser, då det även skulle kunna vara anmälnings – och inrapporteringsbenägenheten under den aktuella tidsperioden som minskat.

Trots sjunkande anmälningsstatistik och självrapporterad utsatthet har kostnaderna för skadegörelse ökat i Knivsta kommun år 2025 med 161 554 kr jämfört med 2024. Detta analyseras mer i avsnittet som handlar om kostnader för skadegörelse.

Bostadsinbrott

Anmällda bostadsinbrott (inbrottsstöld i bostad) har under 2017–2025 sjunkit i hela landet. Samma trend gäller för Knivsta kommun under samma tidsperiod, både gällande antal anmällda brott per 100 000 invånare (322 år 2017 och 103 år 2025) och antal anmällda brott (57 år 2017 och 22 år 2025). En svag uppgång (28 brott per 100 000 invånare) i antalet anmällda brott per 100 000 invånare ses och antal anmällda brott (4 brott) ses år 2025 jämfört med 2024.

I underlagen för självrapporterad utsatthet ses en låg oro för bostadsinbrott i Knivsta, I nationella trygghetsundersökningen (NTU) har oron för att utsättas minskat med 10 procent i kommunen mellan år 2017 och 2025. Minskningen av anmällda bostadsinbrott i Knivsta tros spegla en reell minskning då bostadsinbrott har hög anmälningsbenägenhet jämfört med många andra brottskategorier. Minskningen kan också bero på att gränsskyddet i Sverige har förstärkts, samtidigt som antalet lämpliga stöldobjekt i bostäder verkar ha blivit allt färre. Knivsta har även en relativt utvecklad Grannsamverkan, en utveckling som ökat över tid vilket har en bevisad brottsförebyggande effekt.

Brottskategorier med störst ökning i kommunen

Bedrägeribrott

I Knivsta kommun har bedrägeribrott varit en av de brottskategorier som ökat mest över tid, både anmällda brott per 100 000 invånare (från 678 år 2017, till 1598 år 2025) och för antalet anmällda brott (från 120 år 2017 till 342 år 2025). Jämfört med hela landet har Knivsta lägre förekomst av bedrägeribrott. Kortbedrägerier och bedrägerier genom social manipulation¹⁵ är fortsatt vanligast. Flest kortbedrägerier anmäldes år 2025 i DeSO-området Lagga/Långhundra. När det gäller den självrapporterade utsattheten för kort/kreditbedrägeri i Knivsta är den sjunkande över tid (2017–2024) medan utsattheten för försäljningsbedrägeri har ökat. Att anmällda brott ökar medan självrapporterad utsatthet minskar kan bero på att urvalet för självrapporterad utsatthet är så pass litet i Knivsta att några personer ger en stor procentuell skillnad, samt att enkäter inte alltid fångar upp de målgrupper som utsätts i störst utsträckning. Anledningen till ökningen i anmälningsstatistiken i Knivsta kan vara att Polisen och bankväsendet lagt ett stort fokus på bedrägeribrott nationellt vilket ökar antalet anmälningar och minskar mörkertalet, som ofta är stort. Knivsta kommun har även genomfört flertalet informationsinsatser kopplat till bedrägeribrott mellan 2023–2025 vilket kan ha bidragit. Trots informationsinsatser ses att det finns grupper i samhället som anmäler bedrägeribrott i låg utsträckning trots att de ofta utsätts, exempelvis företagare.¹⁶

¹⁵ Begreppet social manipulation används ofta som metod för digitala bedrägerier och är effektivt för att få människor att hantera sin data eller sina privata konton ovarsamt.

¹⁶ https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/sakerhet-och-risk/larmet-manga-foretag-utsatta-for-bedragerier-allvarligt_1240995.html

Sammanfattad problembild	Konsekvensbedömning	Åtgärd
Anmälda bedrägeribrott ökar stadigt över tid i kommunen. Vissa grupper av personer är extra sårbara, exempelvis äldre.	Bedrägeribrott har flera konsekvenser. För den utsatte kan det leda till stora ekonomiska förluster men också till skuld och skam samt kränkt integritet. På samhällsnivå kan bedrägeribrott också få konsekvenser, såsom finansiering av kriminella nätverk och osund konkurrens samt ekonomiska förluster för företag.	Utveckla samt stärka befintligt arbete. Detta genom att i samarbete med andra aktörer bidra till en strukturerad och målgruppsanpassad informationsspridning i syfte att förebygga bedrägeribrott. Inom ramen för detta även stärka samverkan med aktörer så som näringslivet och civilsamhället. Lyfts in till åtgärdsplanen.

VINR (våld i nära relationer)

Våld i nära relationer inkluderades i föregående lägesbild och åtgärdsplan 2024–2026 som ett område att fortsätta medvetandegöra och följa. Brottskategorin följdes, utöver ordinarie arbete, genom det medborgarlöfte som Knivsta kommun hade med Polisen mellan 2024 och 2025, där VINR var ett av fyra fokusområden.

Ökningen som sågs ses fortfarande i anmälningssstatistiken, för både kvinnor och män. För kvinnor är ökningen från 23 anmälda brott per 100 000 invånare år 2017 till 406 år 2024 (statistik finns ej för 2025 ännu). En ökning ses också avseende antalet anmälda brott (från 4 anmälda brott 2017 till 85 år 2024). Anmälningssstatistiken har varierat något mellan 2017–2024 men trenden är fortsatt ökande, så även 2024 jämfört med 2023. För män är statistiken också ökande under tidsperioden, från 1 anmält brott per 100 000 invånare 2017 till 17 år 2024. En liknande trend ses gällande antalet anmälda brott, från 6 anmälda brott 2017 till 76 år 2024. Ökningar ses i statistiken även för länet och i hela landet.

Enligt Vård- och omsorgskontoret har antalet ärenden avseende VINR ökat i Knivsta kommun mellan 2021 och 2025 men legat stabilt de senaste tre åren. När det gäller vuxna involverar ärenden oftast en kvinna i åldern 40 till 50 år med hemmavarande barn. Många av kvinnorna har flera sårbarhetsfaktorer, exempelvis kopplat till etnicitet, psykisk ohälsa, skadligt bruk eller beronde, eller funktionsnedsättning. Ökningen i anmälningssstatistiken i Knivsta kommun skulle kunna vara ett mörkertal som börjat avtäckas snarare än att våldet ökat. I anmälningssstatistiken kan också enstaka större ärenden där någon varit utsatt för VINR under många år generera flera anmälningar utan att det innebär att det är fler brottsutsatta. Mörkertalet för brottskategorin är mycket stort, ca 80 procent av våldet polisanmäls aldrig. Sedan 2022 har Knivsta kommun riktat ett större fokus på våldsprevention i samverkansöverenskommelsen med Polisen, vilket också konkretiserades i medborgarlöftet som kommunen hade med Polisen 2024–2025 där VINR var ett fokusområde, vilket genererat flertalet kommunikations och samverkansinsatser i kommunen för att medvetandegöra våldet. Detta kan ha resulterat både i fler anmälda brott, och att fler sökt stöd och hjälp. Ökningen skulle också kunna bero på att samhällets syn på våld i nära relationer har förändrats, vilket gör det lättare att söka hjälp och att myndigheter, vården och skola har blivit bättre på att ställa frågor om våld och göra orosanmälningar. Skärpt lagstiftning (som införandet av

barnfridsbrott år 2021) har skapat nya sätt att registrera och uppmärksamma våldet vilket också kan påverka.

Sammanfattad problembild	Konsekvensbedömning	Åtgärd
Anmällda brott avseende VINR fortsätter öka i kommunen, framför allt mot kvinnor men även mot män. Antalet ärenden rörande VINR har även ökat över tid i kommunen men varit stabilt under de senaste åren.	VINR får omfattande och långvariga konsekvenser för den enskilda individen, barnen, anhöriga och samhället i stort. Det kostar de utsatta ett stort lidande och samhället enorma summor.	Fortsätter följas och omhändertas genom ordinarie arbete, genom AVIS-projektet och samverkansaktiviteter som exempelvis Bry dig om din granne samt En vecka fri från våld. Se över möjlighet att stärka förebyggande insatser riktat mot olika målgrupper, ex. äldre, kvinnor i samkönade relationer och män som utsätts.

Trafikbrott och motorburen problematik

Trafikbrott inkluderades i föregående lägesbild och åtgärdsplan 2024–2026 som en brottskategori att fortsätta följa och analysera, då det framkom att anmälningsstatistiken ökade över tid samt att det förekom upplevda problem kopplat till störande körning med moped, bil eller andra motorfordon i större utsträckning i Knivsta än i länet och i riket. Därefter har detta analyserats och den indikation som fanns då om att ökningen i anmälningsstatistiken huvudsakligen berodde på placeringen av E4 genom Knivsta visade sig stämma. När DeSO-området Lagga Långhundra västra, som är det område där E4 löper igenom filtrerades bort sågs en kraftig minskning av anmällda trafikbrott i kommunen.

Den ökning som fortfarande ses i anmälningsstatistiken över tid (820 anmällda brott per 100 000 invånare år 2017 och 941 år 2025) och under de senaste åren (70 fler anmällda trafikbrott per 100 000 invånare 2025 jämfört med 2024) antas därmed huvudsakligen bero på Polisens insatser i området. I flera av underlagen ses att invånare fortsätter uppge att de utsätts för övrig störande körning av moped, bilar, A-traktorer och elsparkcyklar. Utsattheten har varierat över tid och är nu i den nationella trygghetsundersökningen åter högre än för riket och länet, även om en minskning med en procent, från 14 till 13 procent 2025 jämfört med 2024 men över längre tid är trenden svagt ökande (2018–2025). Detta förklaras fortsatt huvudsakligen med att Knivsta är en landsbygdskommun och den problematik som setts i perioder kring A-traktorer och motorburen ungdom vilket stör invånare på vissa platser, så som exempelvis parkeringen vid Ängby Park och Thunmansskolan. En orsaksanalys har genomförts under 2024 och 2025 där Knivsta kommun och Polisen genomfört en rad åtgärder kring motorburen ungdom.

Sammanfattad problembild	Konsekvensbedömning	Åtgärd
Anmällda trafikbrott har varierat något under åren men fortsatt öka över tid. Självrapporterad utsatthet för störande körning i vissa underlag fortsatt vara högre än i länet och riket. Ökningen i anmällda brott tros bero på att E4 löper genom Knivsta kommun och på Polisens insatser i området.	Trafikbrott kan ge flertalet konsekvenser, som personskador eller död vid olyckor, ekonomiska konsekvenser och indraget körkort, men också ge samhällspåverkan.	Omhändertas även i fortsättningen inom ramen för ordinarie arbete och bedöms inte behöva lyftas ut till åtgärdsplanen.

Narkotikabrott

Även narkotikabrott var en av de brottskategorier som det i föregående lägesbild och åtgärdsplan 2024–2026 bedömdes finnas behov av att analysera djupare och fortsätta följa, med anledning av ökningen i anmälningssstatistiken över tid.

Antalet anmällda narkotikabrott har fortsatt att öka över tid i Knivsta kommun, både avseende antal brott per 100 000 invånare (från 537 år 2017 till 936 år 2025) och antalet anmällda brott (från 95 år 2017 till 201 år 2025). Anmällda narkotikabrott i Knivsta har i några fall kunnat kopplas till nätverkskriminalitet. Gällande platser för narkotikabrott så är det centrummiljöer, skolor/skolgårdar och offentliga platser som oftast omnämns för bruk och handel av narkotika, oftast i Knivsta även om Alsike också förekommer.

Enligt underlagen finns det inget som tyder på att det faktiska bruket eller handel med narkotika är ett omfattande problem eller har ökat i Knivsta, varken hos unga eller vuxna. I det veckovisa lägesbilsarbetet rör det sig om få bekräftade händelser och det finns ingen öppen drogscen i kommunen. När det gäller självrapporterad utsatthet har de flesta unga och vuxna uppgett att de inte använder narkotika, eller ser få problem med detta i bostadsområdet. Det finns ingen trend med ett ökat antal unga i socialtjänstens vård kopplat till skadligt bruk eller beroende. En anledning till att anmällda narkotikabrott ökar kan vara polisens ingripande och spaningsverksamhet vilket gör att fler brott upptäcks. En viktig förklaring är också fortsatt att E4 löper genom Knivsta, vid bortfiltrering av aktuellt DeSO-område sjönk antalet anmällda brott kraftigt. Under 2023 infördes ändringar i postlagen vilket innebär att postpersonal och postombud får göra undantag från tystnadsplikten vid misstanke om brott i samband med postförsändelser, vilket också skulle kunna ha en inverkan på statistiken. En ytterligare förklaring är insatser i samverkan inom ramen för lägesbilsarbetet i Knivsta, och medborgarlöftet mellan kommun och polis under 2024 och 2025, där insatser i samverkan mot narkotika varit ett fokusområde.

Sammanfattad problembild	Konsekvensbedömning	Åtgärd
Fortsatt ökning av anmälda narkotikabrott i kommunen. Motsvarande ökning ses inte i övriga underlag, Som exempelvis för självrapporterat bruk eller utsatthet.	Narkotikabrott kan medföra konsekvenser för både individ och samhälle. Det utgör en stor inkomstkälla för organiserad brottslighet. Det kan även få konsekvenser så som fysisk och psykisk ohälsa hos individ och anhöriga, för tidig död och förhöjd risk för suicid, att hamna utanför arbetsmarknaden och få lägre inkomst. Samhällets ekonomi (inklusive kommuners) belastas ekonomiskt genom vårdbehov och sociala insatser.	Narkotikabrott kommer att fortsätta följas inom ramen för ordinarie lägesbilsarbete och inom samverkansstrukturer så som SSPF och Bob.

Brottskategorier med behov av ytterligare analys

Dessa brottskategorier inkluderas för att ett behov av fortsatt underlag och analys identifierats, och/eller att de anses få stora konsekvenser.

Välfärdsbrott

I föregående lägesbild 2024–2026 sågs ett behov av fler underlag och ökad medvetenhet kopplat till välfärdsbrott. Sedan dess har en verksamhetscontroller anställts i kommunen för att utveckla och driva arbetet mot välfärdsbrott.

Sammanfattad problembild	Konsekvensbedömning	Åtgärd
Det förebyggande arbetet mot välfärdsbrott har påbörjats. Behov av att fortsätta det förebyggande arbetet ses.	Välfärdsbrottslighet är ett tilltagande problem som påverkar hela samhället och utgör en stor del av den kriminella ekonomin. ¹⁷ Oavsett om välfärdsbrott utförs av enskilda personer eller som en del av en mer systematisk brottslighet så innebär dess konsekvenser att förtroende till samhället och välfärden minskar, stora ekonomiska förluster, snedvriden konkurrens och att enskilda utsätts för skada.	Kommunens förvaltning ska systematisera arbetet mot välfärdsbrott, otillåten påverkan och korruption för att skydda välfärd och demokrati. Arbetet ska stärka kommunens förmåga att förebygga, upptäcka och agera vid oegentligheter. Lyfts ut som en åtgärd till åtgärdsplanen.

Skadegörelsebrott

Kartläggning och analys har redan visat att anmälda skadegörelsebrott minskat i kommunen över tid. Med det sagt, kan skadegörelse få stora konsekvenser. Det är kostsamt och om det inte tas om hand skyndsamt kan det resultera i värre skadegörelse och kriminalitet.¹⁸ Kartläggningen visar att det oftast är platser eller byggnader som utsätts för skadegörelse i Knivsta kommun och att förskole- och skolområden,

¹⁷ Polismyndigheten, 2024.

¹⁸ Wilson, J. & Kelling, G. 1982. The Police and Neighborhood Safety: Broken Windows. Atlantic, 127: 29–38

centrumnära miljöer (ex CIK och området runt tågstationen) och idrotts- och fritidsanläggningar samt badplatser (särskilt Brunnbybadet) är särskilt utsatta. Centrala Knivsta är både 2024 och 2025 det område i Knivsta där flest skadegörelsebrott anmälts. CIK, Alsike skola och Adolfsbergsskolan är de platser där det varit högst kostnader för skadegörelse 2025. Den sammantagna bilden av färre anmälda skadegörelsebrott över tid, samtidigt som kostnaderna ökat skulle kunna bero på att alla brott inte anmälts, eller att det rör sig om färre inträffade skadegörelsebrott men som kostat mycket att åtgärda.

Förekomst av skadegörelse i form av klotter var i föregående lägesbild en av de vanligaste typerna av skadegörelse och lyftes in som en punkt i åtgärdsplanen 2024–2026. Flertalet insatsen har genomförts kopplat till detta men behovet av att fortsätta systematisera och utveckla arbetet kvarstår.

Sammanfattad problembild	Konsekvensbedömning	Åtgärd
Anmälda skadegörelsebrott minskar i kommunen, liknande trend ses vad gäller självrapporterad utsatthet. Kostnaderna för skadegörelse har dock ökat. Behov ses av att fortsätta arbetet från föregående åtgärdsplan kring klotter.	Stora kostnader för kommunen. Risk för värre skadegörelse och brottslighet.	Fortsätta att öka systematiken avseende arbetet mot skadegörelsebrott, med särskild fokus på klotter, med målsättningen att kostnaderna för skadegörelse ska halveras. Lyfts in till åtgärdsplanen.

Slutsats

Brottsutvecklingen i Knivsta kommun visar både ökning och minskningar, där förändringar i anmälningssstatistiken i flera fall kan förklaras av ökad upptäckt, befolkningstillväxt, anmälningssbenägenhet och riktade insatser snarare än en faktisk ökning av brottsligheten. Samtidigt framträder tydliga skillnader mellan brottskategorier. Vissa brott, såsom bostadsinbrott, stöldbrott (per 100 000 invånare) och skadegörelse, minskar eller ligger på en relativt låg nivå. Dessa bedöms i huvudsak kunna hanteras inom ramen för ordinarie arbete, även om skadegörelse fortsatt kräver utvecklade insatser kopplat till ökade kostnader. Andra brottskategorier uppvisar däremot en tydlig ökning och/eller bedöms medföra stora konsekvenser för individ och samhälle. Särskilt gäller detta bedrägeribrott där utvecklingen indikerar behov av förstärkta, riktade och samordnade insatser. Även välfärdsbrott bedöms som ett växande område med stora samhällsekonomiska konsekvenser. Det framkommer även ett behov av att i större utsträckning ytterligare fördjupa den påbörjade analysen kring brottsutsatta och gärningspersoner i Knivsta kommun, ur jämställdhet – och jämlikhetsperspektiv. Några punkter där behov ses av särskilda insatser eller uppföljning har lyfts ut till åtgärdsplanen.

Åtgärdsplan brottsförebyggande arbete 2026–2028

Den övergripande lägesbilden avseende brottslighet och trygghet för Knivsta kommun 2026 – 2028 visar att kommunen fortsatt är trygg och säker och har flertalet faktorer som anses vara skyddsfaktorer mot normbrytande beteende och kriminalitet. Flera av de områden som identifieras i lägesbilden att arbeta vidare med fångas redan in inom ordinarie arbete internt eller i samverkan med andra aktörer.

Några områden har identifierats som särskilt viktiga och har därmed lyfts in som punkter i åtgärdsplanen. Detta gör att de också kommer att följas upp mer strukturerat, i form av löpande utvärdering men också genom bedömning av effekten av insatta åtgärder. Några punkter i åtgärdsplanen kvarstår även från åtgärdsplanen för brottsförebyggande arbete 2024–2026, om att fortsätta utveckla och systematisera arbetet mot klotter, liksom brottslighet i den digitala sfären. Det brottsförebyggande arbetet ska liksom tidigare, på både kort och lång sikt, ha fokus på att arbeta för att minska riskfaktorer och stärka skyddsfaktorer. Arbetet ska utgå från tidiga signaler och tidiga insatser och en stark samverkan mellan förskola, skola, socialtjänst och fritidsverksamhet och andra relevanta aktörer som polisen, Uppsökandegruppen, trygghetsvårdarna, det lokala näringslivet och föreningslivet. Exempel på viktiga forum för samverkan är SSPF och Bob.¹⁹

Åtgärdsplan för det brottsförebyggande arbetet i Knivsta kommun 2026–2028:

- Bibehålla och fortsätta vidareutveckla kommunens struktur för det brottsförebyggande arbetet. Bland annat genom att utveckla kommunens förmåga att följa upp och analysera brottslighetens utveckling, omfattning och konsekvenser.
- Fortsätta att öka systematiken avseende arbetet mot skadegörelsebrott, med särskild fokus på klotter, med målsättningen att kostnaderna för skadegörelse ska halveras.
- Kommunens förvaltning ska systematisera arbetet mot välfärdsbrott, otillåten påverkan och korruption för att skydda välfärd och demokrati. Arbetet ska stärka kommunens förmåga att förebygga, upptäcka och agera vid oegentligheter.
- I samarbete med andra aktörer bidra till en strukturerad och målgruppsanpassad informationsspridning i syfte att förebygga bedrägeribrott. Inom ramen för detta även stärka samverkan med aktörer så som näringslivet och civilsamhället.

¹⁹ Samverkansstruktur för att förhindra att barn och unga hamnar i organiserad brottslighet.

- Fortsätta att utveckla trygga digitala mötesplatser för att förebygga utsatthet på nätet.